

ГЕОГРАФИЯДАН РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ОЛИМПИАДА ЖАУАПТАРЫ

11 СЫНЫП

ПРАКТИКАЛЫҚ ТУР

1 - Тапсырма. “Х өнімінің рецепті”

Сізге әртүрлі бөліктерінде орналасқан төрт ел астаналарының сипаттайтын климатограммалар, демографиялық пирамидалар берілген. Елдердің әрқайсысы төрт ауылшаруашылық өнімінің біреуін (бір ел – бір ауылшаруашылық өнімін) өндіру бойынша көшбасшы болып табылады.

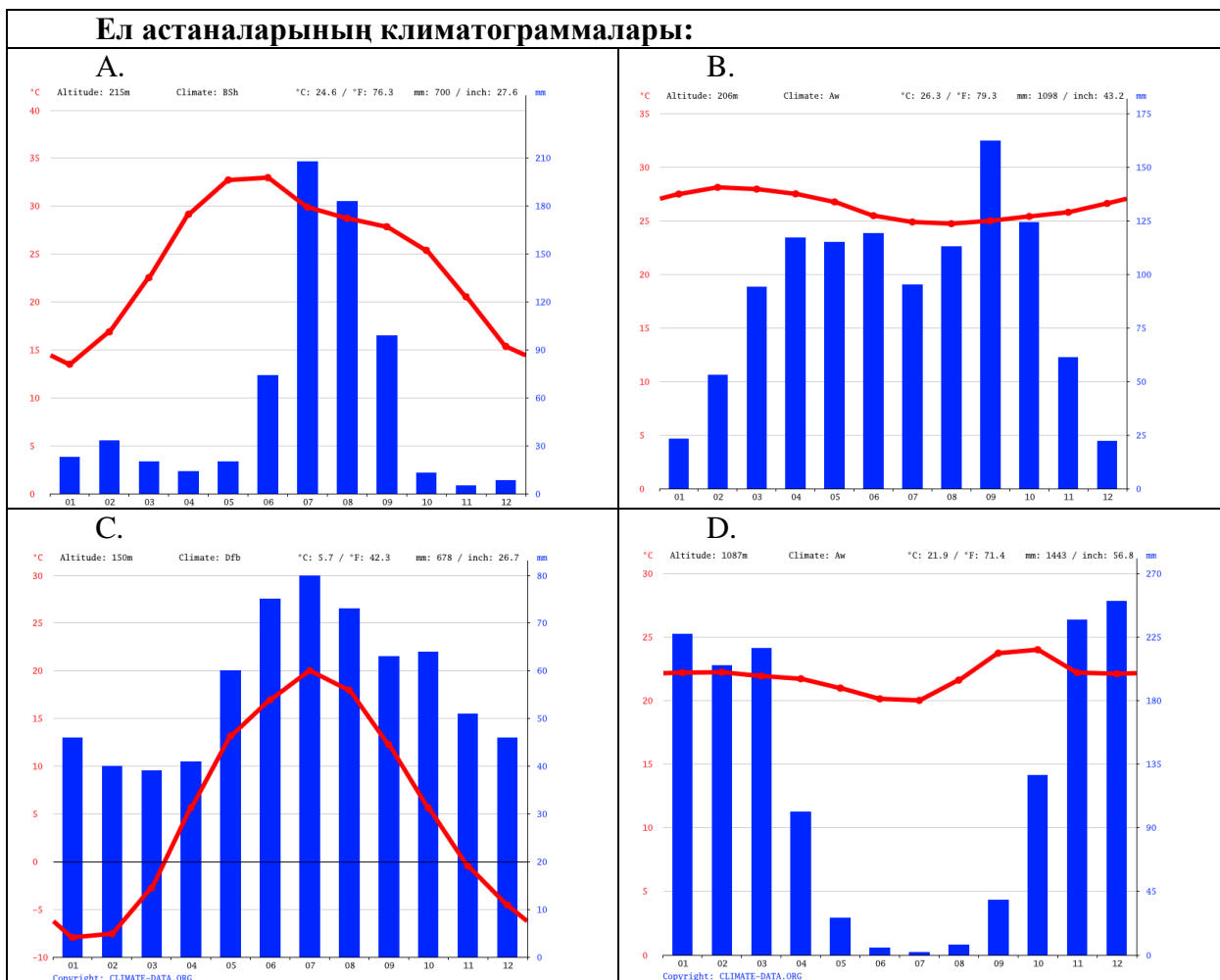
Сондай-ақ белгілі:

I. Ауыл шаруашылығы өнімдерінің бірі жануар текті, қалғаны өсімдік текті;

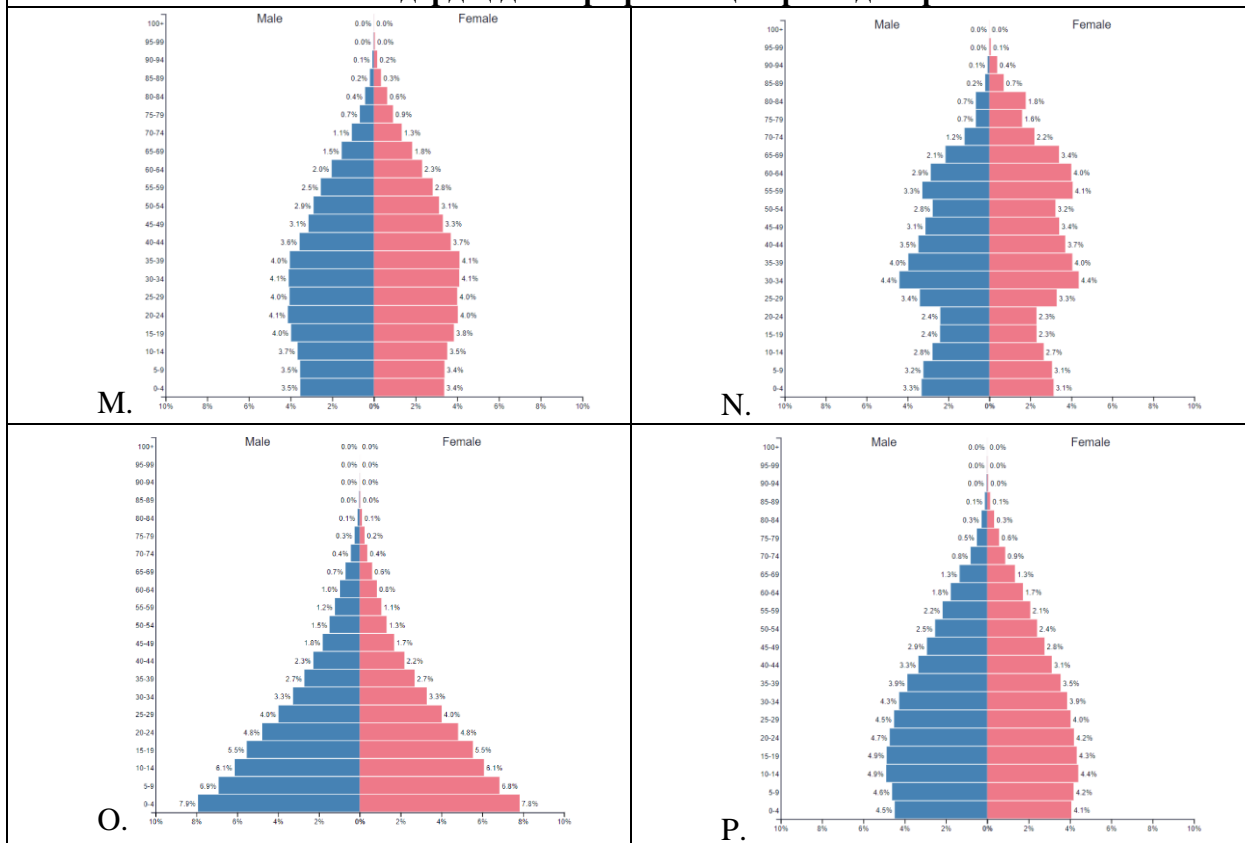
II. Қалған екі ауыл шаруашылығы өнімі бір азық-түлік өнімін өндіруге балама болып табылады - яғни олардан бір өнім өндіріледі;

III. II азық-түлік позициясы, сондай-ақ басқа екі ауылшаруашылық өнімі (біреуі жануарлардан алынатын, екіншісі өсімдік текті) өнімдері Швейцария мен Бельгияда белгілі X өнімінің ингредиенттері болып табылады.

Ел астаналарының климатограммалары:

Елдердің демографиялық пирамидалары:

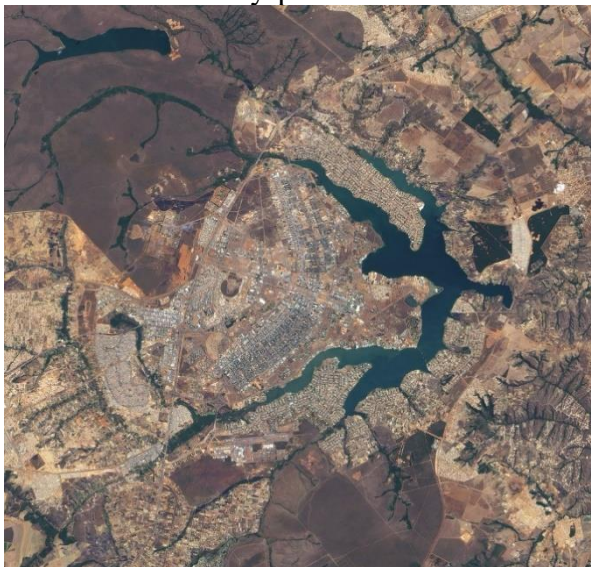

Елдер сипаттамасы:

G. Қалада әлемдегі ең үлкен белсенді бекініс бар, оның қабырғаларында осы елдің бұрынғы билеушілерінің бірі мумияланған.

N. Крокодилдер бұл елдің астанасын аралайды, онда 18 000 приходтары бар әлемдегі ең үлкен шіркеу бар, бірақ қалада Павлодарға қарағанда аз адам тұрады. Барлық мәдени, экономикалық және өнеркәсіптік қуат оңтүстіктегі жағалаудағы қалада шоғырланған.

I. Сипаттаманың орнына сізге көмектесу үшін XFC-тан астананың суреті ұсынылады.:

J. Бұл «қала ішіндегі қала» – барлық жағынан басқа қаланың әкімшілік шекараларымен қоршалған. Бұл қаланың сағат белдеуі Қазақстандағы уақыт белдеулерінің орташа арифметикалық мәні болып табылады. Қала қақтығыс аймағында орналасқан, онда жер сілкінісі болуы мүмкін.

Страна	Климатограмма столицы	Демографическая пирамида	Текстовая характеристика	Сельхозпродукт
Индия	А. Нью-Дели	Р	Ж	Молоко
Кот-д-Ивуар	Б. Ямусукро	О	Н	Какао-бобы
Россия	В. Москва	Н	Г	Сахарная свекла
Бразилия	Г. Бразилиа	М	І	Сахарный тростник

Тапсырманың басында ойластырылған Х өнімі: Шоколад

Бағалау критерийлері:

Елді дұрыс анықтау – 0,5 ұпай (x4)

Ауыл шаруашылығы өнімін дұрыс анықтау – 0,5 ұпай (x4)

Ауыл шаруашылығы өнімі мен елдің сәйкестігі – 0,5 ұпай (x4)

Ел мен демократиялық пирамиданың сәйкестігі – 0,5 ұпай (x4)

Ел мен климатограмманың сәйкестігі – 0,5 ұпай (x4)

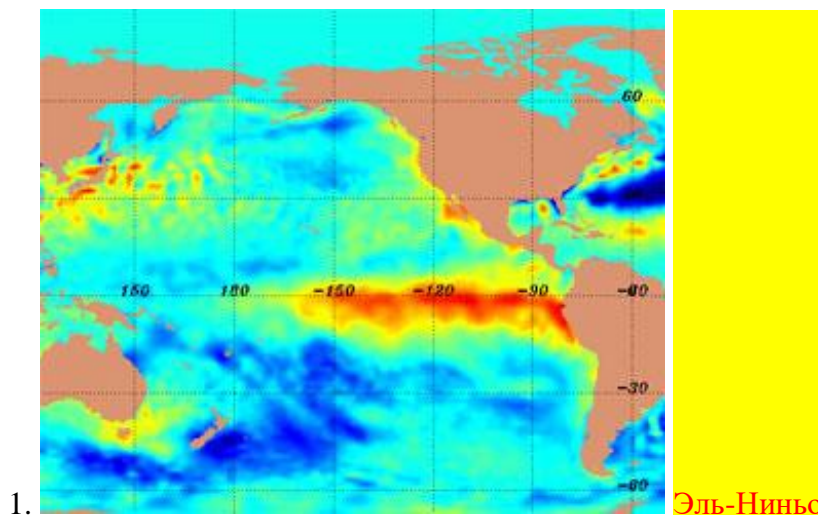
Сәйкес ел мен сипаттама – 0,5 ұпай (x4)

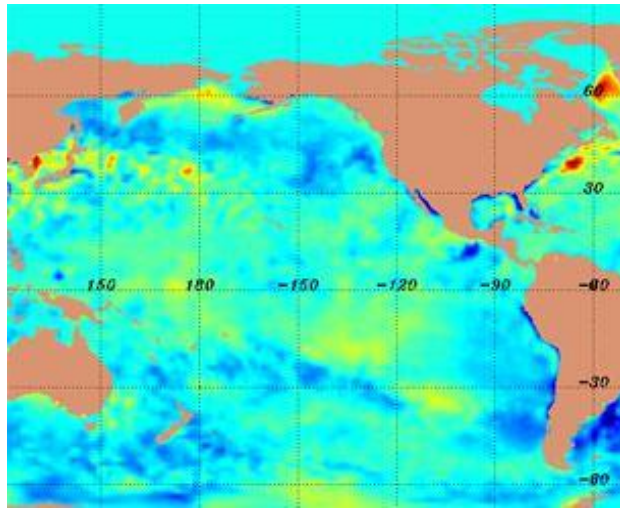
Өнімінің анықтамасы – 1 ұпай

Барлығы 13 ұпай.

2 - Тапсырма. “Эль-Ниньо”

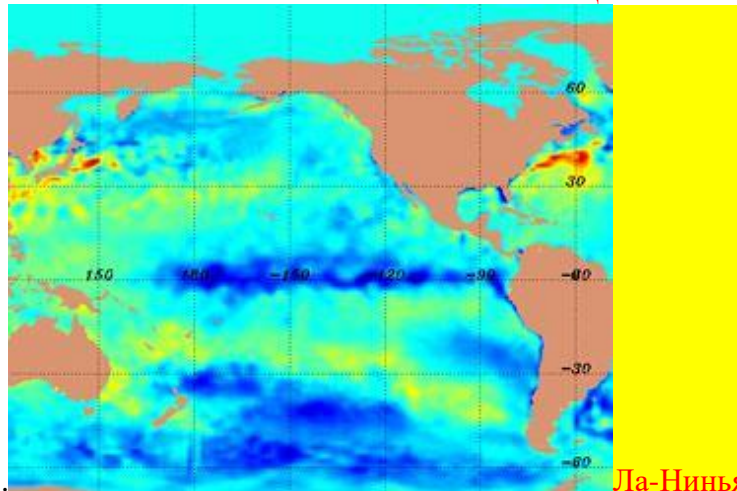
1. Төмендегі карталар Оңтүстік Тынық мұхитындағы температура туралы мәліметтерге негізделген. Ұсынылған карталардың қайсысы қалыпты жағдайларды, Эль-Ниньо және Ла-Ниньяны құбылыстарын көрсететінін сәйкестендіріңіз:

2.

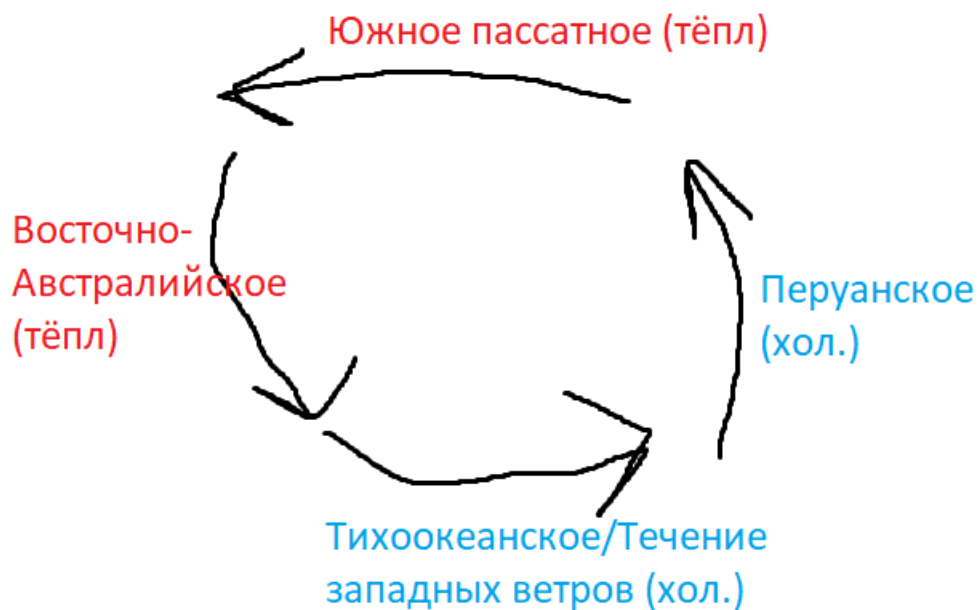
Қалыпты жағдай

3.

Ла-Нинья

2. Төмендегі карталармен және Кориолистің күшімен салыстыра отырып, Оңтүстік Тынық мұхитының негізгі 4 ағысын (экватордан төмен) олардың атауын, бағытын және түрін көрсетіңіз.

3. Қандай ағымның әлсіреуі Эль-Ниньоның пайда болуына әкелетінін анықтаңыз? Мұның Тынық мұхитының батыс және шығыс бөлігіндегі Мұхит

температурасының өзгеруіне қалай әкелетінін түсіндіріңіз. **Перуан (16.) – шығыс бөлігі жылынып, батыс бөлігі суық болады)**

4. Эль-Ниньо әрекеті кезінде мұхиттың ауа-райы режиміндегі өзгерістерді сипаттаңыз. Тынық мұхитының шығыс және батыс жағалаулары арасында төменгі және жоғары қысымды аймақтар қалай бөлінеді? Олар осы екі аймақта қандай ауа-райы салдарына алып келеді? **Шығысында төмен қысымды аймақ, батысында жоғары аймақ, шығысында су тасқыны/қатты жаңбыр, батысында құрғақшылық**

Бағалау критерийлері: 1 пункттың дұрыс жауабына 3 ұпай. 2 пункттың дұрыс жауабына 3 ұпай – 4 ағыс атауының әр дұрыс жауабына (әр дұрыс атауға 0.25 ұпайдан), бағытын дұрыс анықтағаны үшін (0.25 ұпайдан), және суық/жылы түрін дұрыс анықтағаны үшін (0.25 ұпайдан). 3 пункттың дұрыс жауабына 2 ұпай (ағысты анықтағаны үшін 1 ұпай, температураның таралуын дұрыс анықтағаны үшін 1 ұпай), 4 пункттың дұрыс жауабына 3 ұпай (төменгі және жоғары қысымды аймақтар үшін 1 ұпай, Оңтүстік Америка мен Мұхиттық аралдар/Шығыс Азиядағы зардаптардың сипаттамасы үшін 1 ұпайдан). **Барлығы 12 ұпай.**

3 - Тапсырма. Төменде келтірілген мемлекеттерді кестедегі ЖІӨ құрылымымен (%) байланыстырыңыз.

Мемлекет	Ауыл шаруашылығы	Өнеркәсіп	Қызмет көрсету саласы
A	53	15	23
B	10	61	29
C	0	7	93
D	21	21	68
E	4	31	65
F	0	73	27
G	9	46	45

Мемлекеттер: 1) Ангола, 2) Беларус, 3) Венгрия, 4) Гонконг, 5) Катар, 6) Тәжікстан, 7) Орталық Африка Республикасы

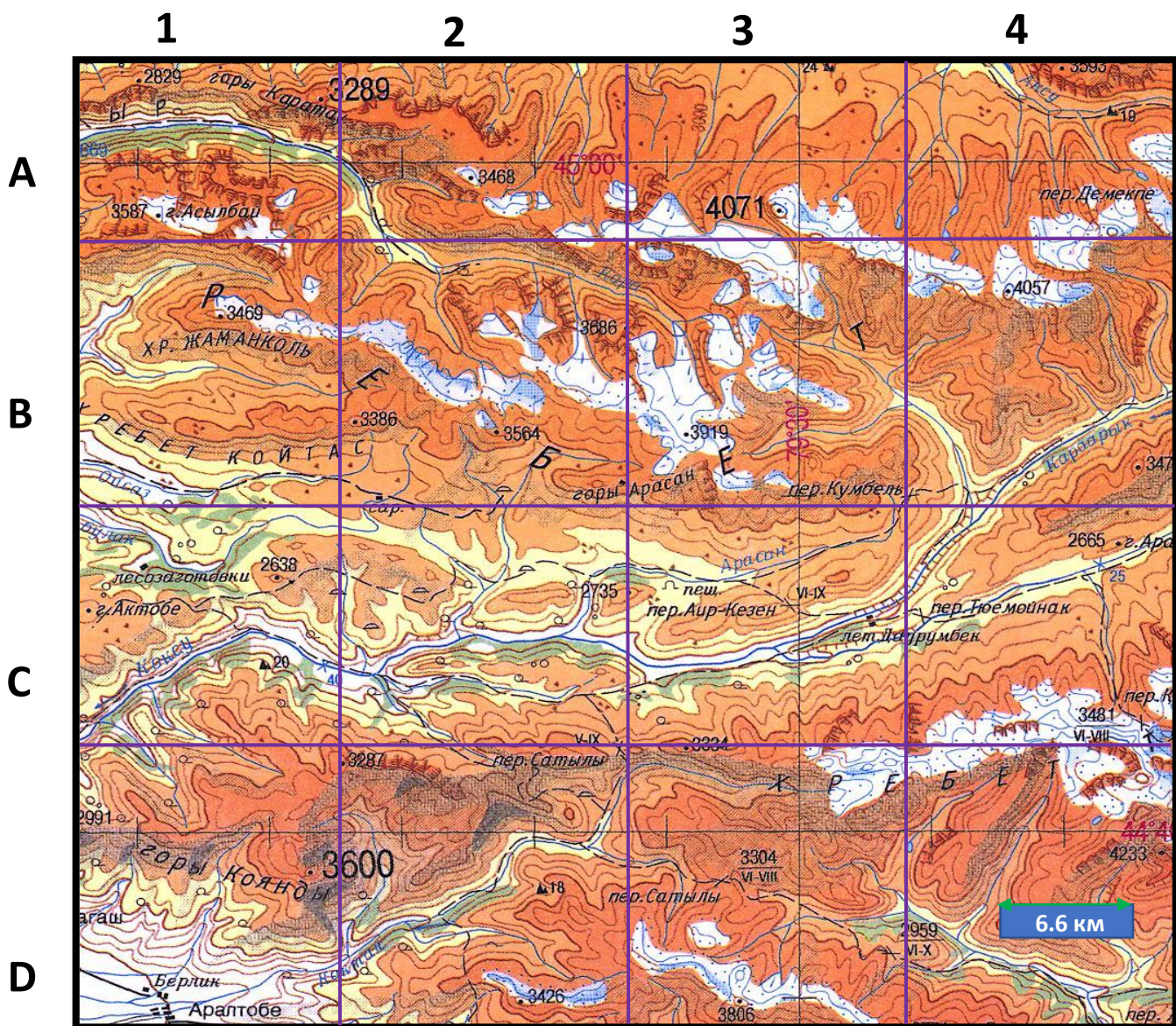
Бағалау критерийлері: әр дұрыс сәйкестікке 1 ұпайдан. **Барлығы: 7 ұпай.**

Ответ: A7 B1 C4 D6 E3 F5 G2

4 - Тапсырма. “Топография”

Карта бойынша тапсырмаларды орындаңыз. Карта қатан солтүстікке бағытталған. Картада секторлары күлгін сызықтармен бөлінген тор бар. Бөлу бағасы изогипс – 100 м шегінде 2000 м; 2000 м және одан жоғары 200 м.

1. Көксу өзені қай бағытта ағып жатыр (сектор С1)? **Батыс/оңтүстік-батыс**
2. Картадағы ең биік таудың биіктігін анықтаңыз. **4071 м**
3. Саяхатшы С3 секторындағы үңгірден шығады. В3 секторындағы ең биік таудың шыңына жету үшін ол қандай қашықтықты (түзу сызықпен) өтуі керек?
Пифагор теоремасын қолданғаны үшін – 1 ұпай. 8.65 км – нақты жауап бергені үшін – 1 ұпай.
4. 3-тапсырмадан екі нүкте арасындағы көлбеу бұрышын есептеңіз. Жауапты градуустағы бұрыштың нақты мәні ретінде немесе кері тригонометриялық функциялар арқылы жазыңыз.
 **$\cos A = 0.98265896 \Rightarrow A = 10.686$ градусов. Сонымен қатар, $\arccos 0.98265$ жауабы. 10.7 ± 0.5 (10.2 ден 11.2 дейін жауап) диапазонындағы жауап үшін – 2 ұпай.
Егер, ол жоғарғы диапазонға кірмесе, 12 кем және 9.5 артық болса – 1 ұпай**
5. Қоянды тау массивінің ең биік нүктесі мен Аралтөбе кентінің арасындағы биіктік айырмашылығын есептеңіз. **$3600 - 1550 \pm 49 = 2050 \pm 49$**
1901 ден 2199 дейінгі жауап үшін – 1 ұпай
1851 ден 2299 дейінгі жауап үшін – 0,5 ұпай

Бағалау критерийлері: 1 балла за пункты 1 және 2 пунктерге дұрыс жауап бергені үшін 1 ұпайдан. 3,4,5 пунктерге пунктерге дұрыс жауап бергені үшін 2 ұпайдан. **Барлығы 8 ұпай.**

5 - Тапсырма. Төменде мұздықтардың қысқаша сипаттамасы берілген, онда сіз мұздықтың дұрыс атауын, тау жотасы мен оның жоғарғы жағындағы өзенді табуыңыз керек.

Сипаттама	Мұздықтың атауы	Өзен жоғарғы ағысында орналасқан
Лепсі өзенінің саласы болып табылатын, өзеннің жоғарғы ағысындағы Іле Алатауы жотасындағы аттас шыңның солтүстік беткейінде орналасқан мұздық. Іле-Алатау ұлттық паркінің аумағында орналасқан. Атақты халық ақынының есімімен аталған.	Абай мұздығы	Басқан
Іле Алатауы жотасының және бүкіл Қазақстанның ең үлкен мұздығы Талғар массивінің Іле Алатауы жотасының ең биік бөлігінің оңтүстік беткейінде орналасқан. Ауданның ең биік шыңдары — Талғар, Ақтау, Металлург және т.б. мұздықты қоршайды.	Корженевский мұздығы	Шелек
Қазақстандағы қазаншұңқыр мұздығы Іле Алатауы жотасының оңтүстік беткейінде, Шілік өзенінің бастауында орналасқан. Шекарасы Жусалды-Күнгеі жотасымен, ал солтүстігінен есік сілемімен шектелген. Қазақстандағы мұз көлемі бойынша екінші мұздық.	Богатырь мұздығы	Талғар
Мұздық тау сілемдерімен екі үлкен резервуарға бөлінген Бас қазаншұңқырды алып жатыр. Шұңқырдың түріне жатады. Ол Іле Алатауының оңтүстік-шығыс беткейлерінен, Шілік-кемін бөгетінің Шығыс беткейлерінен және Күнгеі Алатай жотасының солтүстік-шығыс беткейлерінен бастау алады.	Жанғырық мұздығы	Шелек
Бұл мұздықтың кешеніне Алтайдағы Белуга тауының оңтүстік-шығыс беткейлерінен түсетін үлкен және кіші мұздықтар кіреді, бірақ біз дәл осы өзеннің басын беретін үлкен мұздыққа қызығушылық танытамыз. Катонқарағай ұлттық табиғи паркінде орналасқан. Мұздық пен өзен Шығыс Қазақстанның ерте темір дәуірі мәдениетінің даму кезеңінің құрметіне аталған.	Үлкен Берел мұздығы	Берел

Бағалау критерийлері: әр дұрыс жауапқа 1 ұпайдан. **Барлығы: 10 ұпай.**

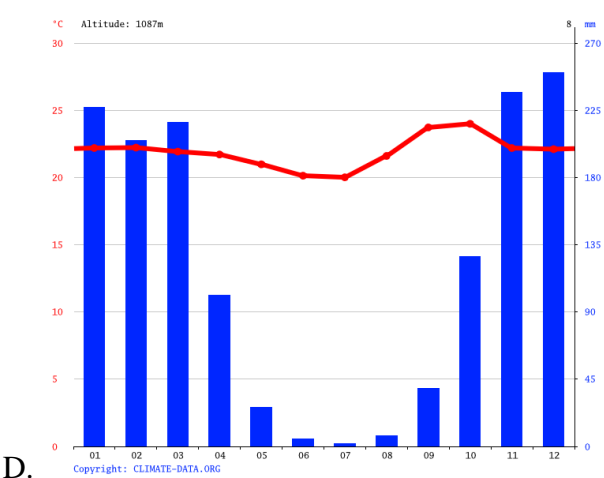
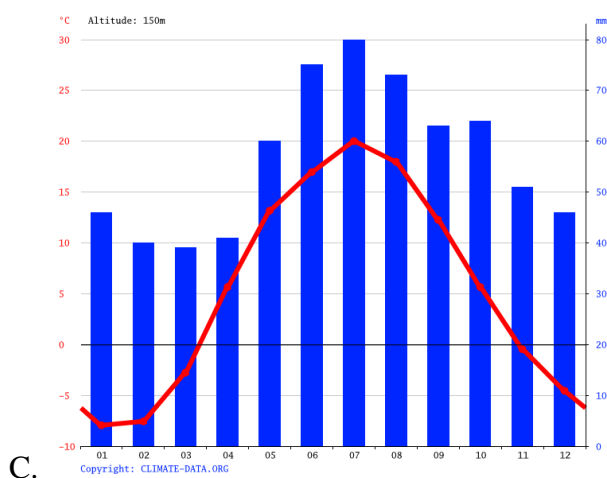
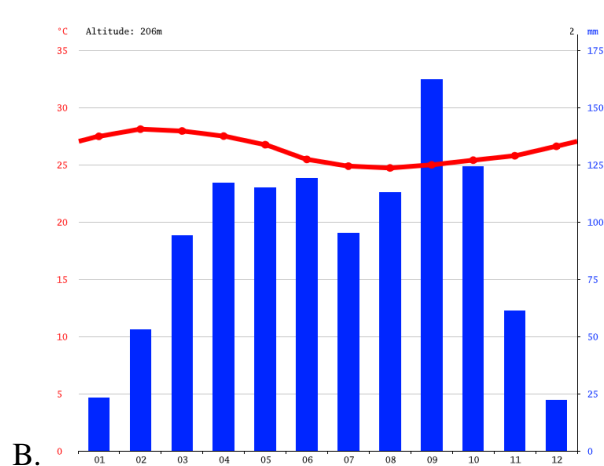
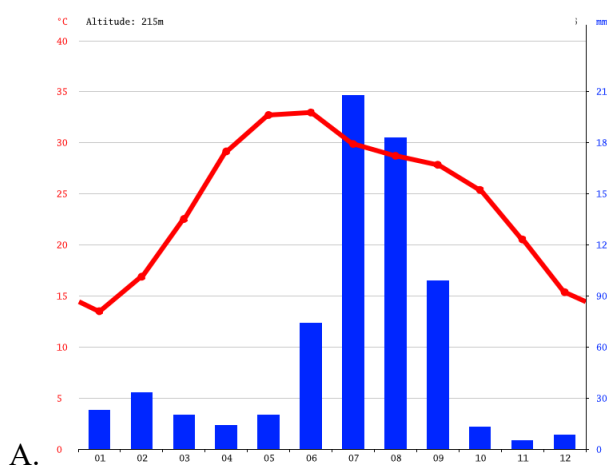
ОТВЕТЫ РЕСПУБЛИКАНСКОЙ ОЛИМПИАДЫ ПО ГЕОГРАФИИ 11 КЛАСС ПРАКТИЧЕСКИЙ ТУР

Задание 1. “Рецепт продукта X”

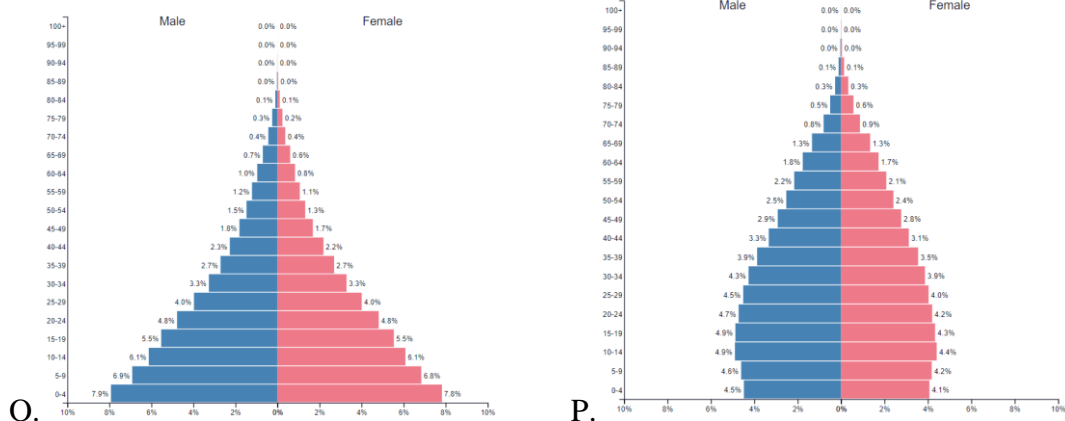
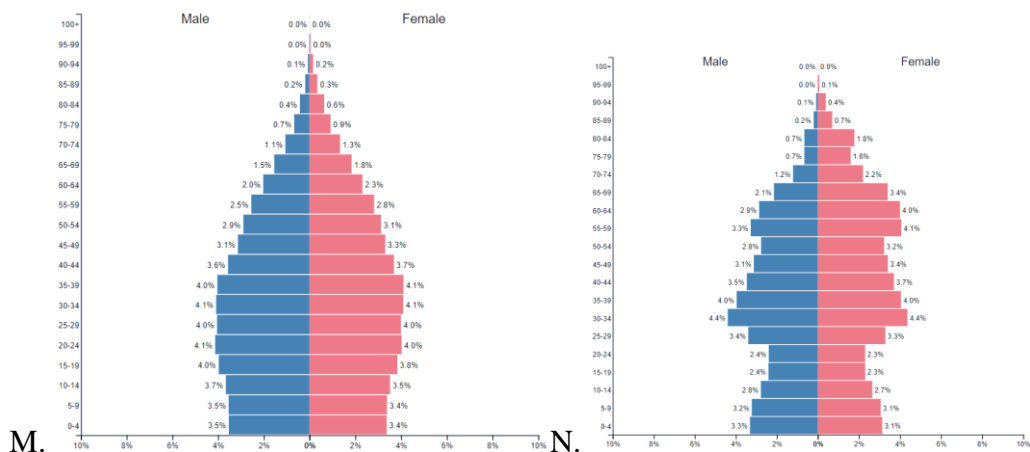
Вам даны климатограммы, демографические пирамиды, и описания столиц четырёх столиц стран, каждая из которых находится в разных частях света. Каждая из стран являются лидерами по производству одного из четырёх продуктов сельского хозяйства (одна страна – один сельхозпродукт).

Также известно, что:

- I. Один из сельхозпродуктов имеет животное происхождение, остальные – растительное;
- II. Два других сельхоз продукта являются альтернативными вариантами для производства одного пищевого товара.
- III. Пищевой товар из пункта II, а также два других сельхоз продукта (один животного, другой растительного происхождения), являются ингредиентами пищевого продукта X, продукцией которого известны Швейцария и Бельгия.

Демографические пирамиды каждой из стран:

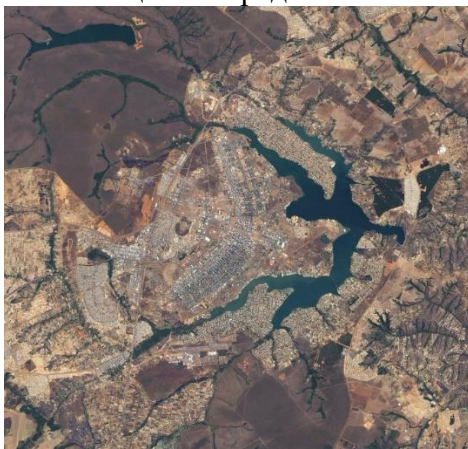

Описания стран:

Г. В городе расположена самая большая действующая крепость в мире, у стен которой мумифицирован один из правителей прошлого этой страны.

Н. По столице этой страны ходят крокодилы, в ней находится самая большая в мире церковь на 18000 прихожан, но в самом городе проживает меньше людей, чем в Павлодаре. Вся культурная, экономическая, и промышленная мощь сосредоточена в городе на побережье на юге.

И. Вместо описания в помощь вам предлагается снимок города с МКС:

Ж. Это “город в городе” – со всех сторон окружен административными границами другого города. Часовой город этого города – среднее арифметическое часовых поясов, встречающихся в Казахстане. Город располагается в зоне коллизии, в нём возможны землетрясения.

Страна	Климатограмма столицы	Демографическая пирамида	Текстовая характеристика	Сельхозпродукт
Индия	А. Нью-Дели	Р	J	Молоко
Кот-д-Ивуар	Б. Ямусукро	О	Н	Какао-бобы
Россия	В. Москва	N	G	Сахарная свекла
Бразилия	Г. Бразилиа	М	I	Сахарный тростник

Товар, который состоит из перечисленных сельхозпродуктов: Шоколад

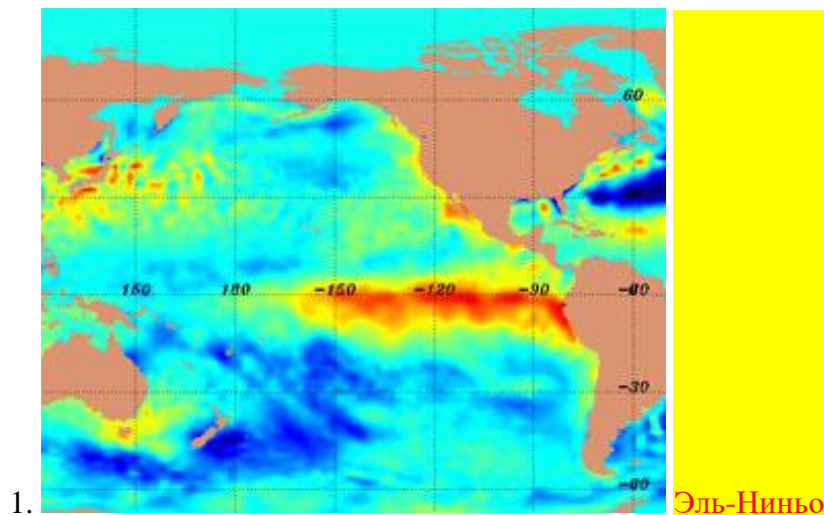
Критерии оценки:

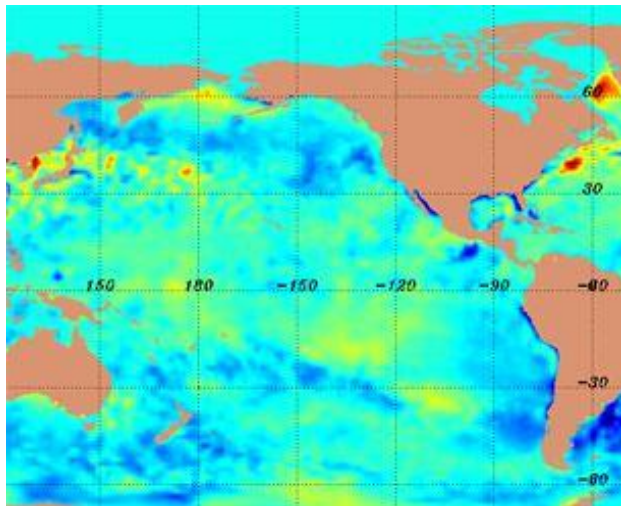
- Правильное определение страны – 0.5 баллов (x4)
- Правильное определение сельхозпродукта – 0.5 баллов (x4)
- Соответствие сельхоз продукта и страны – 0.5 баллов (x4)
- Соответствие страны и дем.пирамиды – 0.5 баллов (x4)
- Соответствие страны и климатограммы – 0.5 баллов (x4)
- Соответствие страны и описания – 0.5 баллов (x4)
- Определение пищевого товара – 1 балл

Итого 13 баллов.

Задание 2. “Эль-Ниньо”

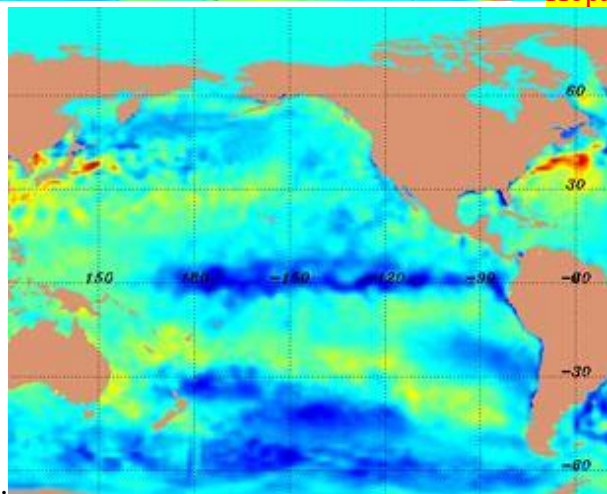
1. Карты ниже основаны на данных о температуре в Южном Тихом океане. Сопоставьте, какая из представленных карт показывает нормальные условия, какая явление Эль-Ниньо, а какая Ла-Нинья:

Нормальные условия

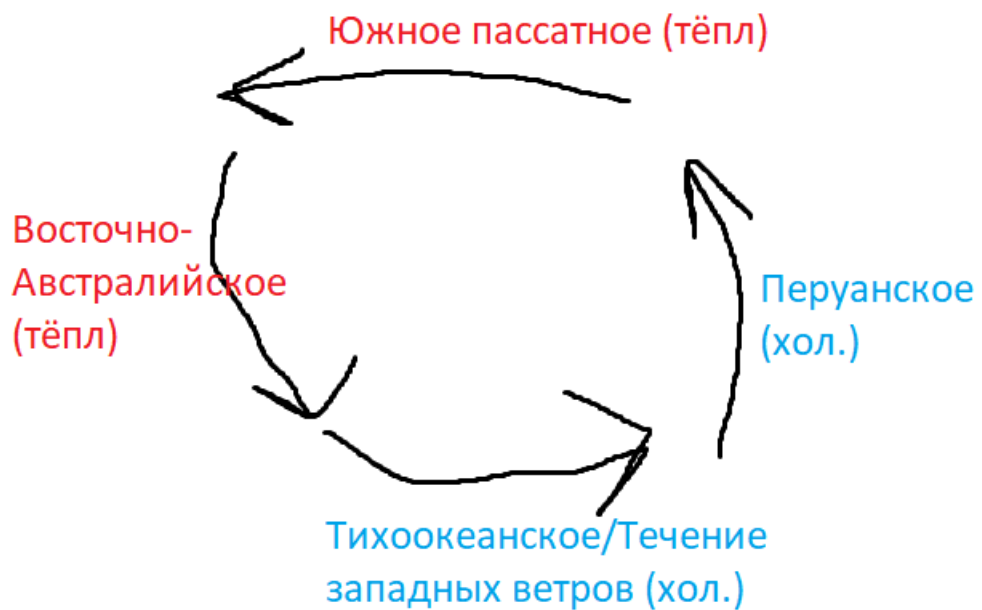
2.

Ла-Нинья

3.

2. Сверяясь с картами ниже и силой Кориолиса, схематически изобразите основные течения Южного Тихого океана, указав их название, направление и тип.

3. Определите, ослабевание какого течения приводит к появлению Эль-Ниньо? Объясните, как это приводит к изменению температуры океана в западной и

восточной части Тихого океана. **Перуанское (1б.) – восточная часть становится теплее, западная – холоднее**

4. Опишите изменения в погодном режиме океана в условиях Эль-Ниньо по сравнению с нормальными условиями. Как распределяются зоны низкого и высокого давления между восточным и западным тихоокеанским побережьем? К каким погодным последствиям они приводят в этих двух регионах? **Зона низкого давления на востоке, высокого – на западе, восток – наводнения/сильные дожди, запад - засухи**

(Критерии оценки: 3 балла за пункт 1, 3 балла в пункте 2 – за каждое правильно отмеченное название 4 течений (0.25 за одно название), направление (0.25 балла), и тип холодное/тёплое (0.25 балла), 2 балла за пункт 3 (1 за указание течения, 1 за правильное распределение температур), 3 балла за пункт 4 (1 за зоны низкого и высокого давления, по 1 баллу за характеристику последствий в Южной Америке и Океании/Восточной Азии). **Итого 12 баллов.**

Задание 3.

Соотнесите государства со структурой ВВП (в %) в таблице:

Государство	Сельское хозяйство	Промышленность	Сфера услуг
A	53	15	23
B	10	61	29
C	0	7	93
D	21	21	68
E	4	31	65
F	0	73	27
G	9	46	45

Государства: 1) Ангола, 2) Беларусь, 3) Венгрия, 4) Гонконг, 5) Катар, 6) Таджикистан, 7) ЦАР

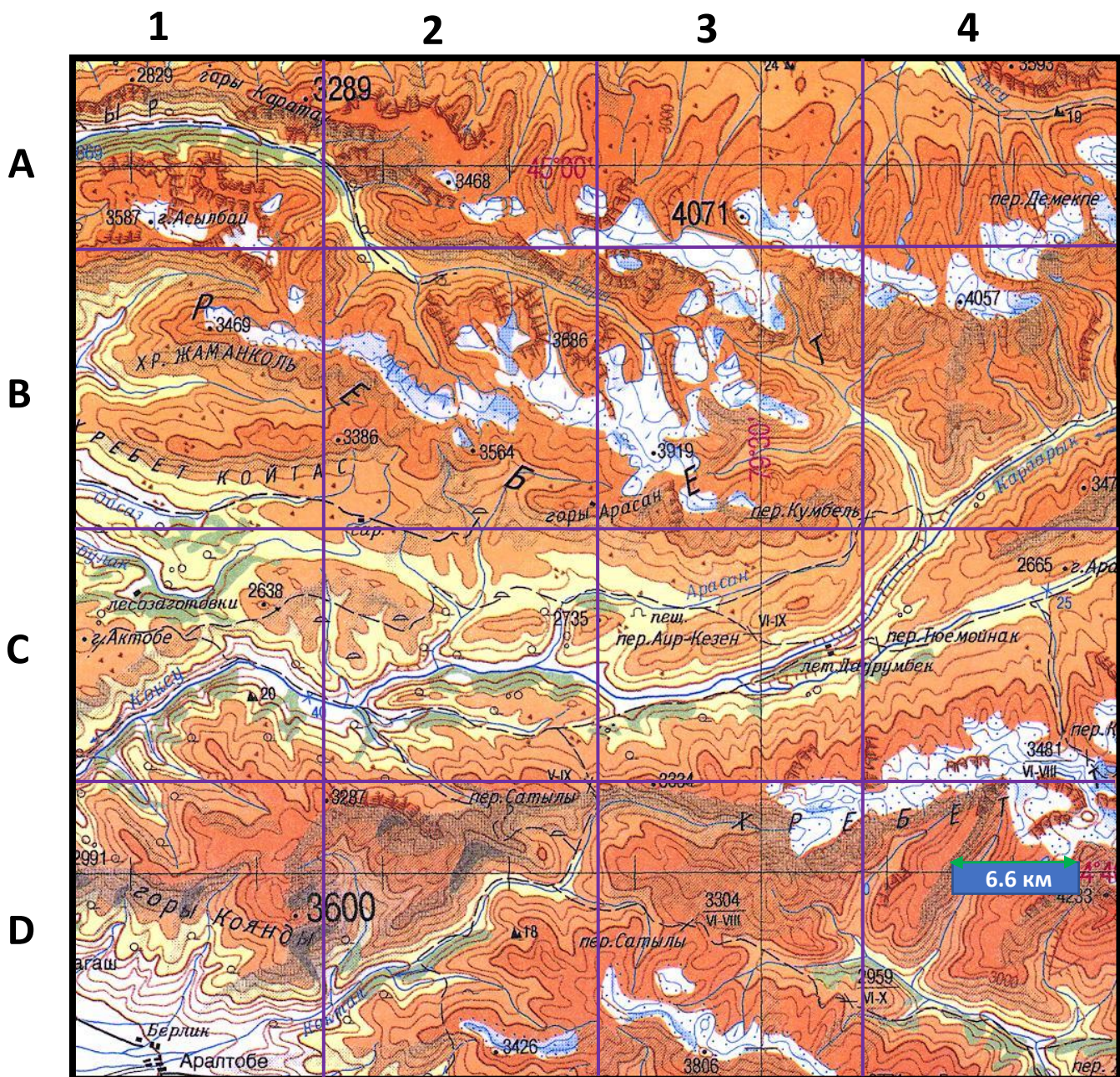
Критерии оценки: За каждое верное соответствие по 1 баллу. **Итого 7 баллов.**

Ответ: A7 B1 C4 D6 E3 F5 G2

Задание 4.

Выполните задания по карте. Карта ориентирована строго на север. На карте дана сетка, секторы которой разграничены фиолетовыми линиями. Цена деления изогипс – 100 м в пределах 2000 м; 200 м от 2000 м и выше.

1. В каком направлении течёт река Коксу (сектор С1)? **Запад/юго-запад**
2. Определите высоту самой высокой горы на карте. **4071 м**
3. Путник выходит из пещеры в секторе С3. Какое расстояние (по прямой) ему нужно пройти, чтобы добраться до вершины самой высокой горы в секторе В3? Ответ округлите до сотых. **1 балл за применение теоремы Пифагора, 1 балл за точный ответ - 8.65 км**
4. Посчитайте угол склона между двумя точками из задачи 3. Ответ запишите либо как точное значение угла в градусах, либо через обратные тригонометрические функции **$\text{Cos } A = 0.98265896 \Rightarrow A = 10.686$ градусов. Также принимать $\arccos 0.98265$**
2 балла за ответ в диапазоне 10.7 ± 0.5 (ответ от 10.2 до 11.2)
1 балл за ответ, если он не входит в диапазон выше, но меньше 12, и больше 9.5
5. Посчитайте разницу высот между высшей точкой горного массива Коянды и поселением Аралтобе. **$3600 - 1550 \pm 49 = 2050 \pm 49$**
1 балл за ответы от 1901 до 2199
0.5 балла за ответы от 1851 до 2299

Критерии оценки: 1 балла за пункты 1, 2, 2 балла за пункты 3,4,5 балла за пункт 5.
Итого 8 баллов

Задание 5

Вам дано краткое описание ледника, по нему вы должны дать правильное название ледника, горный хребет и реку в верховьях которой он находится.

Описание	Название ледника	Находится в верховьях реки
Ледник, расположенный на северном склоне одноименного пика в хребте Заилийский Алатау в верховьях реки, являющейся притоком для реки Лепсы. Находится на территории Иле-Алатауского национального парка. Назван в честь известного народного поэта.	Ледник Абая	Баскан
Крупнейший ледник хребта Заилийский Алатау и всего Казахстана, находится на южном склоне наиболее возвышенной части хребта Заилийского Алатау Талгарского массива. Окружают ледник самые высокие вершины района — пик массива Талгар, Актау, Metallург и другие.	Ледник Корженевского	Чилик
Котловинный ледник в Казахстане, располагается на южном склоне хребта Заилийского Алатау у истока реки являющаяся притоком для реки Чилик. Границы ограничены боковым отрогом Жусалды-Кунгей, а с севера — Иссыкским отрогом. Второй ледник по объемам льда в Казахстане.	Ледник Богатырь	Талгар
Ледник занимает головную котловину, разделенную отрогами гор на два больших резервуара. Относится к типу котловинных. Он берет начало с юго-восточных склонов Заилийского Алатау, с восточных склонов Чилико-Кеминской перемычки и северо-восточных склонов хребта Кунгей Алатай.	Ледник Жангырык	Чилик
Комплекс этого ледника включает в себя большой и малый ледники, спускающиеся с юго-восточных склонов горы Белухи на Алтае, но нам интересен именно большой ледник, дающий начало одноименной речке. Расположен в Катон-Карагайском национальном природном парке. Ледник и река названы в честь этап развития культуры эпохи раннежелезного века Восточного	Ледник Большой Берельский	Берель

Казахстана.		
-------------	--	--

Критерии оценки: за каждую правильно заполненную ячейку по 1 баллу. **Итого 10 баллов.**